

دانشگاه تهران

مشخصات کلی، برنامه درسی و سرفصل دروس

دوره: دکتری

رشته: فیزیولوژی دام

کرایش: ۱ - کوارش

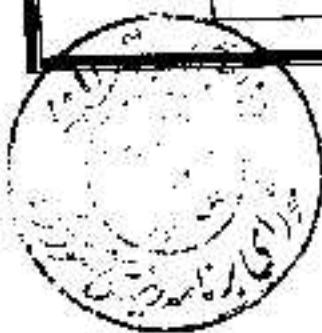
۲ - رشد

۳ - تولید مثل

دانشکده: کشاورزی

مصوب جلسه مورخ ۸۳/۱۰/۲۹ شورای برنامه ریزی آموزشی دانشگاه

این برنامه بر اساس آئین نامه وزارتی تفویض اختیارات برنامه ریزی درسی به دانشگاه های دارای هیات ممیزه، توسط اعضای هیات علمی گروه علوم دامی اصلاح شده و در یکصد و چهارمین جلسه شورای برنامه ریزی آموزشی دانشگاه مورخ ۸۳/۱۰/۲۹ به تصویب رسیده است.

تصویب شورای برنامه ریزی آموزشی دانشگاه تهران در خصوص برنامه درسی

رشته: فیزیولوژی دام با ۳ گرایش

قطعه: دکتری

برنامه درسی دوره دکتری فیزیولوژی دام با ۳ گرایش که توسط اعضای هیات علمی گروه علوم دامی
تنظیم شده است با اکثریت آراء به تصویب رسید.
* این برنامه از ماریخ تصویب لازم الاجراست.
* هر نوع تغییر در برنامه مجاز نیست مگر آنکه به تصویب شورای برنامه ریزی آموزشی دانشگاه
بررسد.

رأی صادره جلسه مورخ ۸۳/۱۰/۲۹ شورای برنامه ریزی آموزشی دانشگاه در مورد اصلاح
برنامه درسی رشته فیزیولوژی دام با ۳ گرایش در دوره دکتری صحیح است، به واحد ذیرپوش
ابلاغ شود.

رضاعی

دکتر وضاحت فرجی دانا

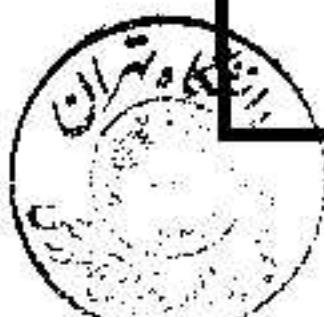
رئیس دانشگاه

دکتر سید حسین حسینی

معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه

دکتر علی افشار بکسلو

دبیر شورای برنامه ریزی آموزشی دانشگاه

فصل اول

مشخصات کلی رشته دکتری

فیزیولوژی دام با ۳ گرایش

با اسمه تعالی

فصل اول

مشخصات کلی دوره دکتری

رشته فیزیولوژی دام

۱- تعریف و هدف

دوره دکتری فیزیولوژی دام ارائه مجموعه‌ای هماهنگ از دانش‌ها و تکنیک‌های توانین این رشته براساس آموزش و پژوهش در علوم و تکنیک‌های مربوطه می‌باشد، که به اعطای مدرک دانشگاهی می‌انجامد. هدف از برگزاری این دوره ترتیب متخصصین است که با پادگیری علوم و نکنیک‌های مربوط، بر آثار علمی و روش‌های پیشرفته تحقیق دستیابی و بر جدیدترین مبانی علمی و تحقیقی و نوآوری در این زمینه‌ها احاطه یابند. مجموعه این فعالیت‌های علمی و تحقیقی سبب پیشرفت و گسترش مرزهای دانش در رشته فیزیولوژی دام با گراشتها توأم می‌گردد.

۲- طول دوره و نظام آموزشی

براساس آشن نامه آموزشی دوره دکتری مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی، طول دوره دکتری فیزیولوژی بطور حداقل چهار سال و نیم و حداقل شش سال می‌باشد که شامل دو مرحله آموزشی و پژوهشی جهت تدوین رساله است، طول مرحله آموزشی ۲ سال است که هر نیمسال تحصیلی شامل ۱۷ هفته کامل آموزشی می‌باشد، نظام آموزشی این دوره دو نرم در سال و واحدی است و برای هر واحد نظری در هر نیمسال ۱۶ ساعت آموزش کلاسیک و یک جلسه برای امتحان در نظر گرفته شده است.

۳- تعداد واحدهای دوسي

تعداد واحدهای درسی دوره دکتری فیزیولوژی دام حداقل ۳۶ و حداقل ۴ واحد به شرح زیر است:

- دروس الزامي ۱۱ واحد

- دروس انتخابی ۷ واحد

- رساله ۲۴ واحد

۴- نقش و توابعی دانش آموختگان

دانش آموختگان این دوره با کسب دانش، فنون و مهارت‌های لازم قادرند در مؤسسات آموزش عالی و مؤسسات پژوهشی در سمت عضو هیأت علمی به امر آموزش و پژوهش پردازند.

۵- ضرورت و اهمیت

تعدیم و تربیت نیروهایی که بتوانند به امر آموزش و پژوهش در سطوح عالی پردازند در تمام زمینه‌های علمی و از جمله در رشته فیزیولوژی دام از اهمیت فوق العاده‌ای برخوردار است. امروزه در کلیه رشته‌های دانش بشری پژوهش‌های گسترده‌ای انجام می‌گیرد که می‌بینی بر سنجش‌های کمی و کافی دقیق بوده و مستلزم استفاده از روش‌های علمی است. لذا ضرورت تربیت افرادی با تسلط کافی بر علوم مربوط به فیزیولوژی جهت تأمین هیأت علمی مورد نیاز دانشگاهها و مراکز پژوهشی به منظور ریشه‌بابی مسائل مبتلا به و گسترش مرزهای دانش در این رشته، کاملاً محرز می‌باشد.

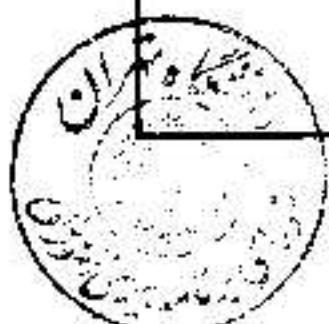
۶- شرایط عزیزیش دانشجو

داوطلبان تحصیل در دوره دکتری فیزیولوژی علاوه بر داشتن شرایط عمومی دوره‌های دکتری که در آئین نامه مربوطه ذکر شده است، باید دانش آموخته دوره کارشناسی ارشد رشته علوم دامی با گرایش فیزیولوژی دام باشند. دانش آموختگان کارشناسی ارشد سایر گروه‌های علوم دامی (غذایه، زنتیک و اصلاح دام، ...) نیز می‌توانند داوطلب این رشته شوند. این داوطلبان در صورت پذیرفته شدن، لازم است دروس کمبود را حداقل تا سقف هشت واحد (از دروس کارشناسی ارشد گرایش فیزیولوژی) طبق آئین نامه و به تشخیص کمیته مربوطه بگذرانند.

مواد امتحانی رشته دکتری فیزیولوژی

ماده امتحانی	ضریب
زبان تخصصی	۲
تغذیه	۲
آمار و طرح آزمایشگاه	۲
بیوشیمی	۲
فیزیولوژی	۳
فیزیولوژی تولیدمثل و تولیدشیر	۴
هورمون شناسی و غدد داخلی	۳

فصل دوم

جداول دروس

برنامه دکتری فیزیولوژی دام

۱- دروس الزامی

کد درس	نام درس	تعداد واحد	ساعت	پیشنهاد زمان ارائه درس
		واحد	جم	عملی نظری
۰۱	فیزیولوژی سلولی و مولکولی پیشرفته	۳	۴۸	۴۸
۰۲	نورواندوکریتوولوژی	۳	۴۸	۴۸
۰۳	ایمنولوژی	۲	۳۲	۳۲
۰۴	فیزیولوژی اعصاب	۲	۳۲	۳۲
۰۵	سمینار (۱)	۱	۱۶	۱۶
جمع				۱۱

* گذراندن ۷ واحد از دروس فوق جهت فراغت از تحصیل ضروری است.

۲- دروس انتخابی

- کرايسل گوارش

کد درس	نام درس	تعداد واحد	ساعت	پیشنهاد زمان ارائه درس
		واحد	جم	عملی نظری
۰۶	فیزیولوژی گوارش پیشرفته	۳	۴۸	۴۸
۰۷	ناهنجاریهای متابولیکی و گوارشی	۳	۴۸	۴۸
۰۸	زیست فناوری در فیزیولوژی	۳	۶۴	۳۲
۰۹	محیط و فیزیولوژی	۲	۳۲	۳۲
۱۰	مسئله مخصوص	۲	۳۲	۳۲
۱۱	سمینار ۲	۱	۱۶	۱۶
جمع				۱۴

* گذراندن ۷ واحد از دروس فوق جهت فراغت از تحصیل ضروری است.

۲- دروس انتخابی

- گرایش رشد

کد درس	نام درس	تعداد واحد	جمع	ساعت	عملی	نظری	زمان ارائه درس	پیشناز یا ندارد
۰۶	مباحثت ویژه در رشد	۳	۴۸	۴۸			۴۸	
۰۷	تغذیه و رشد	۲	۳۲	۳۲			۳۲	سباهت ویژه در رشد
۰۸	جنین شناسی	۲	۳۲	۳۲			۳۲	ندارد
۰۹	زیست فناوری در فیزیولوژی	۳	۶۴	۳۲	۳۲		۳۲	فیزیولوژی سلولی - مونکولی
۱۰	محیط و فیزیولوژی	۲	۳۲	۳۲			۳۲	پیشرفتہ ندارد
۱۱	مسئله مخصوص	۲	۳۲	۳۲			۳۲	ندارد
۱۲	سمینار ۲	۱	۱۶	۱۶			۱۶	سمینار ۱
	جمع	۱۸						

* گذراندن ۷ واحد از دروس فوق جهت فراغت از تحصیل ضروری است.

۲- دروس انتخابی

- گرایش تولید مثل

کد درس	نام درس	تعداد واحد	جمع	ساعت	عملی	نظری	زمان ارائه درس	پیشناز یا ندارد
۰۶	مباحثت پیشرفتہ در فیزیولوژی تولید مثل دام	۳	۶۴	۳۲	۳۲		۳۲	ندارد
۰۷	ناهنجریهای فیزیولوژیکی تولید مثل	۲	۳۲	۳۲			۳۲	ندارد
۰۸	رفتارشناسی تولید مثل	۲	۳۲	۳۲			۳۲	ندارد
۰۹	محیط و فیزیولوژی	۲	۳۲	۳۲			۳۲	ندارد
۱۰	زیست فناوری در فیزیولوژی	۳	۶۴	۳۲	۳۲		۳۲	فیزیولوژی سلولی - مونکولی
۱۱	مسئله مخصوص	۲	۳۲	۳۲			۳۲	پیشرفتہ ندارد
۱۲	سمینار ۲	۱	۱۶	۱۶			۱۶	سمینار ۱
	جمع	۱۸						

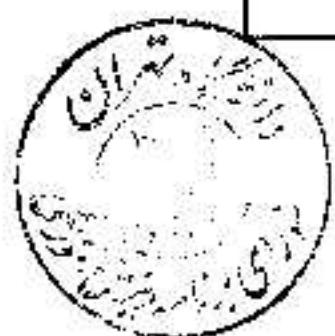
* گذراندن ۷ واحد از دروس فوق جهت فراغت از تحصیل ضروری است.

فصل سوم

سرفصل دروس دوره دکتری

فیزیولوژی دام

فیزیولوژی سلولی و مولکولی پیشرفته

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیشیاز: ندارد

سرفصل درس:

مقدمه، مروری بر سازوکارهای پیشرفته سلولی مشتمل بر فیزیولوژی غشاء و انتقال مواد، کانالهای یونی، انواع گیرندهای سلولی و عملکرد آنها، پیامبرهای ثانویه و سایر سازوکارهای داخل سلولی مشتمل بر جابجایی‌های درون سلولی، نحوه ترشح سلول، ارتباطات سلولی و تقسیم سلول و مسیرهای متابولیکی درون سلولی، فیزیولوژی اندامکهای داخلی سلولی، مطالعه فرآیندهای فیزیولوژیکی متفاوت در سطح مولکول، ساختمان کروموزم، بیان زن، مهندسی ژنتیک و فناوری DNA نوترکیب، سنتز پروتئین.

نورواندوکرینولوژی

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیشنباز: ندارد

سرفصل درس:

مسیرهای نوراندوکرینی تنظیم کننده فعالیتهای تولید مثلثی، کنترل نوراندوکرینی تنش‌ها (محور هیپوتالاموس - هیپوفیز - غدد فوق کلیوی)، سازوکارهای محیطی و مرکزی کنترل کننده تغذیه، اثرات متقابل هورمونها و اعصاب در هر یک از غدد و بافت‌های هدف، مکانیسم اثر هورمونهای مختلف در سلول هدف.

ایمنولوژی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

سرفصل درس:

مقدمه و تاریخچه ایمنی شناسی - ایمیونوبیولوژی دستگاه ایمنی - ایمنی و مقاومت بدن در برابر عفونت، خواص و انواع پادگان‌ها، انواع پادتن‌ها و بیوسنتز آنها، ایمیونوفیزیولوژی و انواع جفت در حیوانات و طرز انتقال پادتن از مادر به فرزند، واکنشهای سرمی، خواص شیمیایی و فعالیت بیولوژیکی عامل مکمل، پدیده‌های تعادل و تحمیل ایمنی، آرزوی و ازدیاد حساسیت، بیماریهای خود ایمن، اثر سن و تغذیه در ایمنی بدن و جلوگیری از رشد تومورها.

فیزیولوژی اعصاب

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشناز: ندارد

سرفصل درس:

مقدمه، مطالعه سیستماتیک اجزاء مرکزی و محیطی سیستم عصبی و نقش کنترل کننده آن بر سیستم‌های مختلف بدن، مطالعه اندامهای حسی و عملکرد بخش عالی مغز، مکانیزم پردازش اطلاعات و حدود دستورات: ساخت و ساز سلولهای عصبی، ویژگیهای ساختمندانه و عملی سلولهای عصبی، پتانسیل عمل و انتقال پیامها بین نورونها، بافت همبند عصبی (نوروگلبا)، سیستمهای حسی حرکتی دستگاه عصبی، و سایر مسائل پیشرفتہ مربوط به شناخت دستگاه عصبی، ساختمان انواع، گیرنده‌های حسی، نحوه ایجاد پتانسیل عمل در گیرنده‌های حسی.

سمینار (۱) و (۲)

تعداد واحد: هر کدام یک واحد

نوع واحد: —

پیشناز: ندارد

سرفصل درس:

در این درس دانشجویان با توجه به موضوع سeminar دوره‌های بالاتر از کارشناسی که از طرف گروه مشخص می‌شود، موضوعی را انتخاب و درباره آن تحقیق و تحلیل خواهند نمود. دانشجویان موظفند نتایج مطالعات خود را در یکی از جلسات سminar بصورت سخنرانی ارائه نموده و به سوالات حاضرین در جلسه پاسخ دهند. نمره سminar براساس تحویه گردآوری و ارائه مطالب، نحوه بیان، توانانی پاسخ به سوالات، چگونگی بحث و ارائه گزارش نهایی داده خواهد شد.

فیزیولوژی گوارش پیشرفته

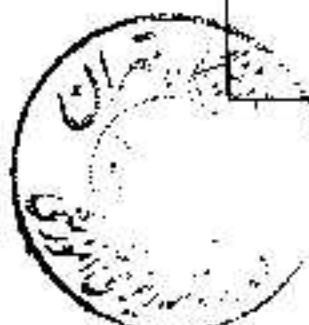
تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیشنباز: ندارد

سرفصل درس:

مقدمه، حرکات دستگاه گوارش، فیزیولوژی تجزیه خوراک در شکمبه، ساختمان شکمبه،
فعالیت شکمبه، نگاری، هزارلا و شیردان، ترشحات دستگاه گوارش (غدد براقی، معده،
روده کوچک، پانکراس، کبد و صفر)، هضم و جذب کربوهیدراتها، پروتئینها، چربیها، آب،
الکترولیتها و موادمعدنی، سیستم عصبی و خونرسانی دستگاه گوارش، هورمونهای دستگاه
گوارشی، ناهنجاریهای گوارشی.

ناهنجاریهای متابولیکی و گوارشی

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیشنباز: ندارد

سرفصل درس:

مقدمه، شناخت ناهنجاریهای متابولیکی شامل تب شیر، کتوز، سندروم کبد چرب، کراز علی، شناخت ناهنجاریهای تغذیه‌ای دستگاه گوارش شامل نفخ، اسیدوز مسمومیت ناشی از تغذیه نیترات و اوره، جابجایی شیردان، تأثیر تنفس‌ها بر فعالیت‌های گوارشی؛ بیماریهای گوارشی مهم (اسهال، یبوست، ایسکمی دستگاه گوارش، التهاب معده و روده، ...)، بیماریهای انگلی.

مباحث ویژه در رشد

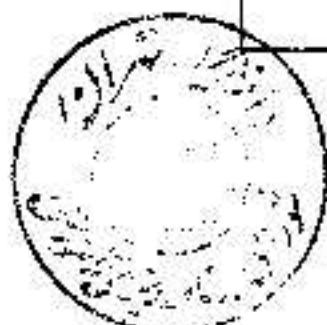
تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیشیاز: ندارد

سرفصل درس:

مقدمه، بیولوژی مولکولی و سلولی بافت‌های اصلی بدن نظیر عضله (آناتومی عضله اسکلتی، صاف و قلبی، سازوکارهای مولکولی انقباض عضله، بیوانرژیک انقباض عضله، ویژگی‌های انقباض عضله و هدایت ایمپالس عصبی به فیرهای عضلانی، کنترل عصبی - هورمونی عضلات، تولید و تمایز میوفیبرینها) استخوان (سازوکارهای عمنکری استخوان، بافت‌شناسی و تکامل استخوان، چسبندگی عضلات به استخوان، سیستم خونرسانی و عصب‌دهی به استخوان) و بافت چربی (چربی سفید و قهوه‌ای و نقش آنها، کنترل مولکولی تمایز سلولهای چربی)، الگوهای رشد در مراحل مختلف زندگی و اعمال متقابل بافتی، دستکاری رشد بدن، سازوکارهای هورمونی کنترل کننده رشد.

تغذیه و رشد

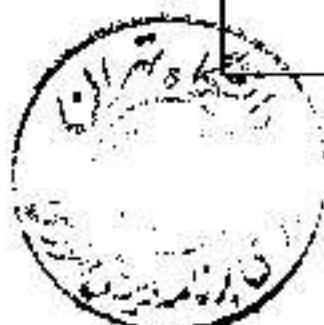
تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشناز: مباحث پیشرفته در فیزیولوژی تولید مثل دام

سرفصل درس:

مقدمه، تأثیر تغذیه (پروتئین، انرژی، موادمعدنی و ویتامین‌ها) بر رشد اندامهای سوماتیک و رشد اندامهای ویرال (احشایی)، رشد اندامهای سوماتیک شامل: رشد استخوان، رشد چربی و رشد ماهیچه در هر یک از مراحل جینی، قبل از بلوغ و بعد از بلوغ، رشد اندامهای ویرال شامل دستگاههای گوارشی، تنفس، گردش خون اداری، تناسلی و عصبی.

مباحث پیشرفته در فیزیولوژی تولیدمثل دام

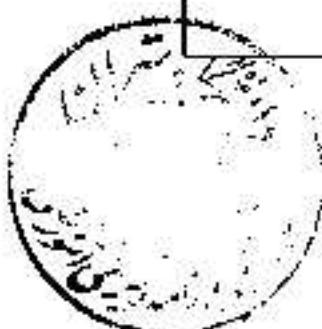
تعداد واحد: ۳

نوع واحد: ۲ واحد نظری - ۱ واحد عملی

پیشیاز: ندارد

سرفصل درس:

یک دوره پیشرفته در مورد تعیین جنسیت، اسپرماتوزنر و مراحل بلوغ اسپرم، اووزنر و فولیکولوزنر و تخمگیری، کنترل فعالیت جسم زرد، آشنایی با محیط‌های مختلف طرفیت‌دار کردن اسپرم، ارزیابی مورفرانوزنکی، زنده‌ماندن، تحرک و طرفیت‌دار شدن اسپرم در آزمایشگاه، ارزیابی باروری و پلی اسپرمی، تزریق اسپرم با روش زیر تزریق، لقاح آزمایشگاهی، تقسیم و تبدیل تخمکبارور به بلاستوسیست، محیط‌های مختلف رشد سلول تخم، انتقال رویان، انتقال بلاستومر و روشهای آن، انجام اسپرم و جنین، تأثیر ژنتیک بر تولیدمثل و چگونگی بیان ژنهای مربوطه و تأثیر عوامل مختلف روی آن، تغذیه و فرآیندهای تولیدمثلی، کنترل ایمنولوژنکی تولیدمثل، یافته‌های توین در فیزیولوژی تولیدمثل پرندگان اهلی.

ناهنجاریهای فیزیولوژیکی تولیدمثل

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشیاز : ندارد

سرفصل درس:

مقدمه، ناهنجاریهای تولیدمثلی که ممکن است باعث کم باروری یا عقیمی حیوان نر و ماده شود، ناهنجاریهای مادرزادی در حیوان نر (شامل کرپیتور کیدپسم، ناهنجاریهای اسپرم، ناهنجاریهای آلت تناسلی و غلاف آن)، ناهنجاریهای تولیدمثلی در حیوان ماده (شامل ناباروری مادرزادی؛ ناباروریهای عفونی)، کم باروریهای فیزیولوژیک (تحمدان نافعال، کیست‌های تحمدانی، تداوم فعالیت جسم زرد، چسبندگی تحمدان و کیسه تحمدان) و عدم موفقیت آبستنی (لقادح نیافتن اووسیت و مرگ سلولهای جنسی و عدم چابکزینی)، تلفات ابتدائی جنین، بیماریهای عفونی که باعث مرگ جنین می‌شوند، سقط جنین و سخت‌زایی و ناهنجاریهای ژنتیکی.

جنین شناسی

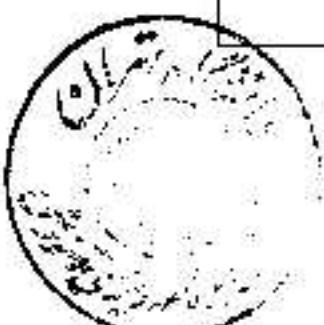
تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشیاز: فدارد

سرفصل درس:

مقدمه، چگونگی تولید تحملک، اسپرم، لقاح تحملک، تشکیل بلاستوسیست، لانه گزینی جنین، تغیرات بافت شناسی و مراحل روانی و جنین و همجنین تشکیل جفت، تشکیل سیستم استخوانی، ماهیچه، گردش خون، دستگاه تنفس، دستگاه ادراری و تولید مثلثی؛ اندامهای حسی و اعصاب، ناهنجاریهای مادرزادی، مراحل اولیه تشکیل روان در پرندگان و حیوانات اهلی، مفاهیم و سازوکارهای رشد و تکامل و سیتوژنیک و تعیین جنسیت.

محیط و فیزیولوژی دام

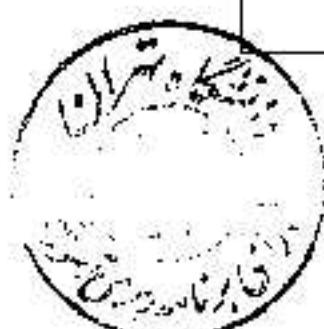
تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشیاز: ندارد

سرفصل درس:

مقدمه، آشنائی با اصول و قوانین فیزیکی حاکم بر سیستم‌های مختلف بدنی موجودات زنده، اثرات متقابل محیط (تش، تور، صوت، رطوبت، دما، فشار، ...) بر روی فرایندهای فیزیولوژیکی بدن.

زیست فناوری در فیزیولوژی

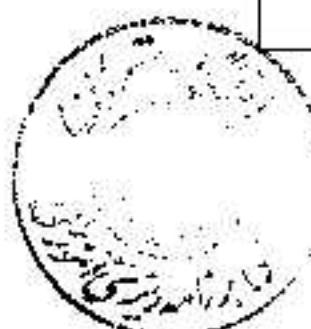
تعداد واحد : ۳

نوع واحد : واحد نظری

پیش‌نیاز : فیزیولوژی پیشرفته سلولی و مولکولی

سرفصل درس:

هدف این درس آشنایی با زیست فناوری در فیزیولوژی حیوانات اهلی است. در این درس به جنبه‌های کاربردی فناوری در بهبود کیفیت و کمیت تولیدات دامی، تعیین ژنوم دامها، فناوری آنتیزن - آنتی‌بادی، زن درمانی، دستکاری میکروب‌های شکمبه، دستکاری متابولیسم، دستکاری مواد خواراکی، جداسازی و خالص سازی DNA و RNA و روش‌های مریبوطه، کلوتینگ و دستکاریهای ژنتیکی، تکنیکهای هیبریداسیون، انتقال زن و تولید حیوانات ترازیخته پرداخته خواهد شد.

مسئله مخصوص

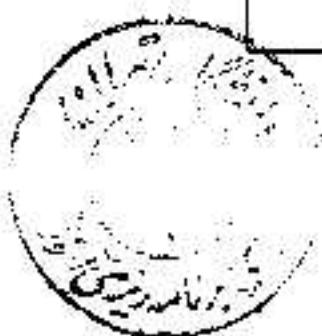
تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشیاز : ندارد

سرفصل درس :

در این درس دانشجو براساس علاقه و گرایش تخصصی خود، یک موضوع یا مسئله خاصی را با موافقت استاد و تأیید گروه آموزشی مربوطه انتخاب و مورد مطالعه و بررسی قرار می‌دهد. نتیجه این کار می‌بایست به صورت گزارشی مستند، تدوین شده و جهت ارزشیابی به استاد درس ارائه گردد. قابل ذکر است که موضوع مسئله مخصوص باید جدا از موضوع رساله و سمینار باشد.

فصل چهارم

منابع مورد استفاده

فهرست کتب مورد استفاده

- 1- Animal growth regulation, Edited by Dennis R. C., Cary J. H, R. YJ. Martin (1989).
- 2- The control of fat and lean deposition, by P. J. Buttory, K. N. Boorman, D. B. day (1993).
- 3- Farm animal and the enviroment. Phillips Piggins. CAB international, 1992.
- 4- The endocrinology of growth, development, and metabolism in vertebrates. Martin P. Schreibman, 1993.
- 5- Reproduction in mammals, C. R. Austin, 1984.
- 6- Physiology of lactation T. B. Mepham. Open university press, 1993.
- 7- Biology of lactation. 1995, Larson.
- 8- A textbook of histology. Bloom and Fawcett, 1994.
- 9- Physiological basis of medical practice, Best and Taylor, 1990.
- 10- Handbook of physiology. The Respiratory system. American physiological society, 1986.
- 11- Physiology of the gastrointestinal tract. Raven press, Johnson, L. R. et al 1989.
- 12- Physiology of digestion and metabolism in ruminant, ORIEL Phillipson press
- 13- Ruminant animal. Digestive physiology and nutrition. 1988.
- 14- Quantitative aspects of ruminant digestion and metabolism. Forbes, France 1993.
- 15- Reproduction in farm animal, seven edition, E. S. E. Hafez and B. Hafez, 2000.
- 16- Controlled reproduction in cattle and buffaloes. 1996.
- 17- Controlled reproduction in sheep and goats, 1997.
- 18- Postgraduate reproductive endocrinology, Rajan, 1993.
- 19- Veterinary endocrinology and reproduction, McDonald and Pineda, 1989.
- 20- Reproduction in poultry, R. J. Etches, 1996.
- 21- Reproductive endocrinology, Yen and Jaffe, 1986.
- 22- Endocrinology and Metabolism. Third edition, Felig, Baxter and Frohman, 1996.

- 23- Physiological and clinical of the domestic mammals, volume 1. Central nervous system, A. S. King, 1999.
- 24- The embryology of domestic animals, Noden, P. M and de la Hunta A, 1985.
- 25- Color atlas of anatomy of small laboratory animals. Wolf publishing agency, Popesco, P., A , 1992.
- 26- Laboratory production of cattle embryos. Gordon, 1994. CAB internaional.
- 27- Nutritional and metabolic infertility in the cow T. J. McClure, 1994. CAB international.
- 28- Textbook of medical physiology. Guyton and Hall.
- 29- The physiology of reproduction. Knobil and Neill, 1994.
- 30- Structure and function of domestic animals, W. B. Currie.
- 31- William textbook of endocrinology. Wilson and Foster.
- 32- Dukes' physiology of domestic animals. Swenson and Reege.
- 33- Cell physiology (sourec book). N.Sperelakis
- 34- Physiology of small and large animals. Ruckebusch, phaneuf and Dunlop
- 35- Immunology. Weir and Stewart
- 36- Molecular Biology of the cell. B. Albert, D. Bray and et al